

Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія. – 2014. – Вип. 42(2). – С. 152-156.

8. Державний стандарт початкової загальної освіти: – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/17911

9. Левчук Н. В. Використання інноваційних педагогічних технологій у процесі підготовки майбутніх вчителів природничих дисциплін до екологічної освіти учнів / Н. В. Левчук // Наукові записки. Серія : Педагогіка і психологія. Зб. наук. праць. – Випуск 23. – Вінниця : ПП «Едельвейс і К», 2008. – С. 204-209.

10. Левчук Н. В. Екологічна освіта школярів в контексті сталого розвитку / Н. В. Левчук // Актуальні питання географічних, біологічних та хімічних наук. Основні наукові проблеми та перспективи дослідження. Збірник наукових праць ВДПУ. Вип.6(11). – Вінниця, 2009. – С.115-117.

11. Левчук Н. В. Педагогічні умови ефективної підготовки вчителів до екологічної освіти школярів / Н. В. Левчук // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми вищої педагогічної освіти у світлі рішень II Всеукраїнського з'їзду працівників освіти і виступу Президенту України Л. Д. Кучми». Укл.: П. В. Дмитренко, Л. Л. Макаренко, О. П. Симоненко. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2002. – Ч. 3. – С. 13-15.

12. Левчук Н. В. Професійна компетентність майбутнього вчителя природничих дисциплін у галузі екологічної освіти школярів / Н. В. Левчук // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія. Зб. наук. праць. – Випуск 24 / Редкол.: Сметанський (голова) та ін. – Вінниця: Тов «Планер», 2008. – С.277-281.

13. Левчук Н. В. Формування екологічної культури майбутнього вчителя природничих дисциплін / Н. В. Левчук // Наукові записки. Серія : Педагогіка і психологія. – Випуск 5. – Вінниця: ВАТ «Віноблдрукарня», 2008. – С. 49-52.

14. Нікітченко Л. О. Формування індивідуального стилю педагогічної діяльності / Л. О. Нікітченко // Materials of the XIII International scientific and practical conference, «Trends of modern science – 2017», Volume 10: Music and life. Pedagogical science, 30 May–07 June, Sheffield. – 2017. – р. 10-13.

15. Nikitchenco L. O. Forming Professional Competence in The Process of Teaching Biology Students / L. O. Nikitchenco // Наука і освіта. Науково-практичний журнал Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. – 2017. – №8. – С. 78-82.

16. Фрицюк В. А. Професійний саморозвиток майбутнього педагога : монографія / Валентина Анатоліївна Фрицюк. – Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2016. – 364 с. (6)

17. Хомич Л. О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів : [моногр.] / Л. О. Хомич. – К. : Магістр-S, 1998. – 201 с.

18. Шустова Н. Ю. Формування у майбутніх учителів початкової школи здатності до професійного саморозвитку у процесі фахової підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Н. Ю. Шустова; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Вінниця, 2017. – 20 с.

Качалаба Ж. М.,

студ. СВО «Магістр» спеціальності 013 Початкова освіта.

Науковий керівник – к.п.н., доцент кафедри біології Левчук Н.В.

ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ПРОЦЕСІ ГРУПОВОЇ РОБОТИ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНОГО ПРОФІЛЮ

Екологічні проблеми, що є наслідком науково-технічного розвитку людства, інтенсивно впливають на такі важливі категорії, як культура, освіта, екологічна ситуація і економічне становище нашого життя. Найважливішою складовою якісного життя і запорукою здоров'я людей, є екологічний стан навколишнього середовища. Одними економічними питаннями, їх врегулюванням, не можливо вирішити екологічні проблеми.

Потрібна цілеспрямована робота з екологічної освіти і виховання, які є неперервним процесом, з урахуванням вікових особливостей [1].

В навчальних програмах початкової школи втілюються найважливіші елементи змісту екологічної освіти (знання, вміння, відношення, ціннісні орієнтації), які створюють можливість формувати уявлення про єдність природи та людини, розуміти цінності природи, засвоювати екологічно доцільну поведінку, долучатися до природоохоронної діяльності [2].

Значний потенціал щодо реалізації екологічної освіти має позаурочна виховна робота з учнями різних вікових груп в процесі гурткової роботи еколого-натуралістичного профілю. Розроблена програма гуртка «Пролісок» для учнів початкових класів спрямована на формування у молодшого школяра ціннісного ставлення до природи. Запропонована програма забезпечує розвиток у молодших школярів внутрішньої спрямованості на взаємодію з природою, сприяє розвитку системи знань про природу, формування основ екологічно доцільної поведінки у природі. Крім того, програма орієнтована на співпрацю з батьками, що забезпечує взаємозв'язок у системі “сім'я-школа” для успішної реалізації ідей ціннісного ставлення до природи.

Перший етап основним своїм завданням передбачає формування у молодших школярів певних емоційно-ціннісних установок на взаємодію з природою. Для реалізації цього завдання програма визначає такі форми організації еколого-виховної діяльності молодших школярів: бесіди, ігри, мандрівки, спостереження, емоціогенні ситуації, фото-, відеостудії, заняття на природі - милування природою.

Завданням другого етапу програми є організація пізнавальної діяльності молодших школярів, збагачення інтелектуальної сфери знаннями про природу дієво-практичного характеру (групові заняття, аукціони, дослідницькі проекти, хвилинки-цікавинки, інформативно-консультативні куточки для співпраці з батьки – діти – вчитель тощо).

Третій етап спрямований на використання учнями своїх знань у практичній природоохоронній діяльності. Для цього програма визначає найбільш оптимальні форми організації дитячої праці: проекти, акції, трудові десанти, виховні ситуації.

Однією з найбільш результативних форм взаємодії сім'ї та школи виявились так звані проекти, мета яких – організація спільної пізнавальної, еколого-естетичної та практичної діяльності дітей, членів їхніх сімей та учителів. Завдання проектів були спрямовані на формування готовності надання допомоги природі, виховання активної екологічно доцільної поведінки в природі.

Працюючи над загальною виховною справою “Природа - наш дім, - бережемо її” було створено 4 групи дітей, кожна з яких мала своє завдання (колективну творчу справу):

“Дослідники” – проведення розвідки з метою пошуку тих об'єктів природи, яким необхідна допомога;

“Кореспонденти і фотографи ” – підготовка інформації про «об'єкти порятунку», та результати спільної справи із відеоматеріалами;

“Художники” – підготовка творчих робіт (листівки, пам'ятки, проекти бігбордів, оформлення стендів, виставки тощо)

“Загін порятунку” – надання негайної допомоги (прибирання території, поливання кущів, дерев, квітів, підв'язування гілок тощо);

Як підтверджують результати нашого дослідження – гурткова робота - це ефективний засіб розвитку ініціативи, творчості, впливу на емоції дитини, її пізнавальні можливості, формування основ ціннісного ставлення до природи. Специфіка такої форми роботи - в орієнтації молодших школярів на пошуково-дослідну діяльність, формування активної природоохоронної діяльності в природі, із врахуванням інтересів, вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, сприяння розвитку емоційно-цінних, пізнавальних, вчинково-діяльнісних установок, забезпечення безпосередньої взаємодії дитини з природою, спрямованої на розвиток здатності розуміти, відчувати, оберігати природу і творчою працею намагатись примножувати і покращувати її.

Список використаних джерел

1. Баюрко Н. В. Екологізація змісту природознавства як засіб формування екологічної свідомості учнів / Н. В. Баюрко // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія : зб. наук. пр. – Вип. 41 / Редкол. : В. І. Шахов та ін. – Вінниця : ТОВ Нілан ЛТД, 2014. – С. 109-113.
2. Баюрко Н. В. Формування екологічної компетентності молодших школярів засобами інформаційних технологій / Н. В. Баюрко, К. О. Коренюк // Materiály XIV Mezinárodní vědecko - praktická konference «Předné vědecké novinky – 2018», Volume 2 : Praha. Publishing House «Education and Science» – S. 45-49.

Малахова О.М.,

студ. СВО «Магістр» спеціальності 013 Початкова освіта.
Науковий керівник – к.п.н., ст. викл. кафедри біології Баюрко Н.В.

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРИРОДИ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Проблема ціннісних підходів до природи є базовою складовою у неперервній екологічній освіті. Особливої значущості набуває єдність виховних впливів упродовж усього періоду становлення людини, починаючи з раннього дитинства [4].

Молодший шкільний вік – важливий етап у розвитку екологічної культури особистості. У цей період розвивається емоційно-ціннісне ставлення до довкілля; інтенсивно накопичується досвід взаємодії з навколишнім світом, що визначає процес формування екологічної культури особистості.

Учням початкових класів властиве непрагматичне ставлення, що ґрунтується на суб'єктифікації, коли природні об'єкти стають «значущими іншими»; посилюються мотиви спілкування з природою; змінюються потреби та інтереси, формується ціннісне ставлення особистості до дійсності і до природи зокрема [1;2]. Цьому в значній мірі сприяє як власне навчальний процес, так і позакласна робота.

В ході дослідження вивчено й систематизовано традиційні та інноваційні методи та форми виховання в учнів ціннісного ставлення до природи як складової екологізації усього навчально-виховного процесу у початковій школі.

Виховання ціннісного ставлення до природи в молодших школярів ми розглядаємо як процес становлення позитивного, суб'єктного, непрагматичного ставлення до природи за допомогою художніх образів, аналізу природних явищ, участі в природоохоронній роботі на основі пошуку – оцінки – вибору – проєкції ціннісних для особистості об'єктів і явищ природи в позакласній роботі. Пріоритетними для учнів початкових класів є активні методи, спрямовані на самостійний пошук знань, що сприяють формуванню критичного мислення, ініціативи й творчості.

Оскільки в молодшому віці у дітей домінує образне мислення, то найбільш доцільними є такі форми діяльності: ситуаційно-рольова гра, сюжетно-рольова гра, гра-мандрівка, екскурсія, колективне творче пано, бесіда, свято, групова справа, уявна подорож, конкурси, добродійна акція, година спостереження, година милування, догляд за рослинами і тваринами.

За тематичним змістом виховну діяльність в аспекті формування ціннісного ставлення слід урізноманітнити: «Збережемо чистим довкілля», «Зустріч пернатих друзів», прогулянка «До чистих джерел», «Віч-на-віч з природою», «Боляче буває всім» (ставлення до тварин), «Себе я бачу в дзеркалі природи», «Подорож лісовою стежкою», «Заповідні місця мого краю», «Посаджу дерево», «Ти відповідальний за тих, кого приручив», «Тварини взимку потребують твоєї допомоги» тощо.

Застосування запропонованої нами системи заходів у позакласній роботі сприяє формуванню в молодших школярів позитивного, суб'єктного, непрагматичного ставлення до природи.